

Laga skiftet

Före laga skiftets genomförande hade jordbrukarna sina ägor fördelade på många ställen, 20—30 var ej ovanligt, blandade om varandra. Denna fördelning var delvis en följd av hemmansklyvning vid arvskiten, som varit vanlig i flera generationer. Då det ej fanns väg till allas ägor, måste jordbrukarna köra över varandras åkrar. Andra olägenheter var, att denna småfördelning hindrade en planmässig dikning av åkrarna, vartill kom, att många hade flera mil stängsel att underhålla. Dessa svåra olägenheter för jordbruket hade länge varit föremål för myndigheternas uppmärksamhet, och den 15 juli 1859 utkom kunglig förordning särskilt för Gotland att laga skifte skulle verkställas. Denna förordning var dock i viss mån beroende av personligt intresse, och det var Lars Ahlqvist, Husarve, som begärde att laga skifte skulle verkställas i Lau.

Denna förrättning började den 20 augusti 1888 av kommissionslantmätare Karl Kökeritz, som efter vidtagna ändringar av ägodelningsrätten avslutade

*Ladugårdarna vid Hallbjäns och en vid Malttsarve, hopbyggda i en långa före skiftet.
Foto från 1900-talets början.*

sitt arbete den 12 juni 1896. Ägodelningsrätten meddelade sitt utslag den 22 oktober samma år, då talan fullföljdes hos Kungl. Maj:t, som genom utslag den 26 maj 1898 undanröjde såväl ägodelningsrättens utslag som väsentliga delar av den verkställda skiftesförrättningen och visade åter förrättningen till lantmätare.

Konungens befallningshavande förordnade förste lantmätaren Oskar Warfvinge att övertaga och avsluta laga skiftet i Lau. Warfvinge i sin tur överlät arbetet till kapten, sedermera överstelöjtnant, Gustav Salin. Denne biträdades av godemännen Thomas Fransén, Gammelnarn, och Karl Karlsson, Bosarve, Lye, vilka började förrättningen den 4 november 1898 och avslutade den 4 mars 1901.

Över deras förslag anfördes besvär hos ägodelningsrätten, vars utslag med vissa ändringar är daterat den 22 maj 1901. Mot detta utslag fullföljdes talan hos Kungl. Maj:t, som genom utslag den 10 maj 1903 icke fann skäl till någon ändring. De ändringar, som ägodelningsrätten gjort, vann laga kraft varefter skiftet avslutades den 18 juli 1904, sedan inga besvär anförts. Granskning av karta och handlingar gav ingen anledning till anmärkning, och förrättningen blev fastställd den 17 januari 1905. Laga skiftet pågick således i 17 år.

Det var ett stort och genomgripande arbete, som därmed avslutats och fastighetsägarna fick mycket att göra med att ordna för sig enligt dessa nya förhållanden med byggnader och stängsel med mera. Det var 19 fastighetsägare, som

måste flytta sina åbyggnader, därav 8 större gårdar. Av dessa 8 blev 5 sålda och jorden fördelad till andra gårdar. I flyttningkostnader betalade skifteslaget till dem, som måste flytta, sammanlagt 15.239: — kronor, men denna ersättning var ej tillräcklig, varför dem som måste flytta fick vidkännas ekonomisk uppoffring mer än de övriga. Vid skiftet uppmättes och värderades de gamla jordlotterna, och ovannämnda godemän skulle därvid biträda, som sakkunniga och fullt opartiska.

Då skiftets genomförande tog lång tid, och man ej visste, när man skulle lämna jorden ifrån sig, såddes flera år i följd utan att gödsla den jord man skulle lämna. Men det var icke endast byggnader, tomter och åkrar, som berördes av skiftet utan även skogsmarken, som skulle skiftas, och då ägarna ej visste, om de fick behålla sin skogsmark, högg de flesta ned all skog, som var av något värde, och följderna av denna skövling är säkerligen icke ännu helt borta. De som ej kunde få motsvarande åkerareal, som de haft förut, fick äng- eller skogsmark och till dem skulle erläggas odlingsbidrag. Skogslösen, odlingsbidrag och förrättningsmännens arvoden skulle bekostas av skifteslaget, och då därtill förrättningsmännen skulle ha handräckning av jordägarna med 4—5 man varje dag blev laga skiftet en kostsam anordning. Senare släkten får nu skörda frukterna av föregångarnas arbete, flit och uppoffring.